

HET PRETTIGSTE UUR

DOOR

D. A. CRAMER-SCHAAP

ELKE morgen als Fieke wakker werd, wist ze, nog voor ze haar ogen open deed, welke dag het was.

Maandags was de grijze dag die begon met een hele morgen rekenen gevolgd door 's middags zoompjes pikken bij Juffrouw de Bas. Handwerken vond Fieke nà rekenen het vervelendst.

Dinsdag begon naar, maar eindigde blij met geschiedenis en lezen.

Woensdag stond fleurig in het teken van de vrije middag en het bezoek aan Oma.

Donderdags . . . pianoles ; Vrijdags aardrijkskunde en koffiedrinken bij Tante Toos. Zaterdag een lange middag en het feestelijk gevoel van de komende Zondag met Zondagsschool, wandelen en pudding toe!

Maar het allerheerlijkste was toch wel de Zondagsschool. Dat kon je aan niemand uitleggen, zelfs aan Moeder niet. Het was niet om het verhaal, hoewel het meestal mooi was, ook niet om het zingen, want Fieke, die geen wijs kon houden, hield niet van zingen, misschien was het om het zitten in de oude kerk met de grijze tegels en de hoge pilaren, waar de stem van de Juffrouw anders werd als ze sprak, of er achter in de kerk iemand de woorden mee zei . . .

Niemand kon het begrijpen en sinds Hetty, haar beste vriendin, haar er om uitgelachen had, sprak ze er met niemand meer over.

Samen waren zij na school naar huis gegaan, het park door langs de jonge eendjes, die zo parmantig hun Moeder achterna zwommen.

Op het hoge bruggetje waren ze blijven staan. Een roze boompje stond uitbundig te bloeien aan de waterkant, in de vijver snaterden de eenden.

„Morgen gaan we met de auto de hele dag naar de bollenvelden,” had Hetty opeens gezegd, „mijn Oom in Lisse heeft een grote kwekerij. En zoveel bloemen als we dan krijgen. Ik zal vragen of je ook mee mag . . .”

„Ik kan pas om half twee . . .” had Fieke aarzelend gezegd en ze had wat kiezeltjes uit haar warme hand in het water laten plompen.

„Waarom ?” had Hetty verbaasd gevraagd.

„Om Zondagsschool.”

„Oh, mag je niet verzuimen van je Moeder? Maar als ik het nu kom vragen . . .”

„Nee,” Fieke had een kleur gekregen en haar hoofd geschud, „ik mag best wegblijven van Moeder, maar ik wil zelf liever niet . . .”

„Gunst,” had Hetty gezegd en ze had haar spottend van terzijde aangekeken, „ik wist niet dat jij zo'n heilig boontje was. Maar 't is niets hoor, dan vraag ik Margreet wel, en als die niet kan, Annie”; ze had onverschillig gedaan maar Fieke had toch aan de klank van haar stem gemerkt dat zij beledigd was.

Waarom had zij 't ook eigenlijk gezegd, je kon over zulke dingen veel beter je mond houden.

Dit was in het voorjaar gebeurd, daarna was de zomer gekomen met het harde werken voor het examen, op de voet gevolgd door de lange vakantie. De dagen waren ongemerkt door Fieke's vingers geglipt en voor zij er goed en wel erg in had, was 't September en had de nieuwe school zijn poorten voor haar geopend. Met één slag was haar leventje omgewend, als ze de stoep afstapte ging zij niet meer links maar sloeg rechtsonder; alle oude bekende winkeltjes, waar zij vroeger langs

„Ik wist niet, dat jij zo'n heilig boontje was!”

kwam, waren vervangen door de grote magazijnen van de Keizerstraat. Het enige vertrouwde was Hetty geweest, Hetty, die van de oude school mee verhuisd was naar het Gym en die alles wist van vroeger. En nu was zij ook al weer gewend, de lagere school met elke dag dezelfde Juffrouw, lag in een ver verleden, het lokaal met de Homerus buste op het lage kastje was nu vertrouwder dan dat met de gele houten banken en de kast met de opgezette vogels.

Maar Zondagsschool had nog niets van zijn oude bekoring verloren, door de oude kerk klonken nu weer de kerstliedjes en Fieke moest telkens naar de grote grijze zerk voor de kansel kijken, waarop de kerstboom zich verheffen zou. De stralende kerstboom in de grijze kerk was wel het allermooiste! Dan brandden in de oude koperen kronen de stille kaarsen en mochten ze zingen bij het jubelende orgel.

Hetty was haar vriendin van de weekdagen, maar op Zondag zagen zij elkaar niet. Hetty ging dan veel met de auto uit of ook wel was bij haar thuis bezoek.

Maar toen ze op een Zaterdag naar huis liepen, het was al begin November en de gouden bladeren van de bomen voor hun voeten neerwarrelden, zei Hetty: „Kan ik ook niet op die Zondagsschool van jou komen? Nu Moeder liggen moet verveel ik me 's Zondags dood. Je zou daarna bij mij koffie kunnen drinken en als jij zegt dat het er prettig is . . .”

Er ging een schok door Fieke, zij antwoordde niet dadelijk, ze zag Hetty in de kerk al grapjes maken, Hetty merkte altijd dadelijk van alles het dwaze op. . . „Ik wil het wel vragen,” zei ze, „maar ik geloof dat zij vóór Kerstmis geen nieuwe aannemen.”

Dat was niet waar, verleden Zondag was er nog een nieuw kind bij gekomen in haar klasje zonder dat de Juffrouw er iets van had gezegd.

„Goed, vraag het dan morgen,” zei Hetty.

Fieke ving een blad dat zo grappig voor haar uit bleef zweven en haar vingers ritsten het bladgroen weg tussen de nerven.

„Ik zou het je niet eens aanraden,” zei ze, „het is lang zo leuk niet meer, er is een nieuwe juffrouw en die vertelt vervelend.”

„Oh,” schrok Hetty, „vraag het dan maar liever niet. Ik dacht dat het prettig was. Ik hoef helemaal niet, ik zei het alleen om die vervelende Zondag . . .”

„Als ik jou was deed ik het niet,” raadde Fieke en ze wierp het gehavende blad weg.

Van af dat gesprek lag er een schaduw op de stralende Zondag. De feestelijke klokken bimbamden Fieke nog wel als van ouds wakker, maar dan was er ook dadelijk weer dat vervelende, onvoldane gevoel dat haar tot na Zondagsschool bleef drukken. Door haar schuld zat Hetty nu thuis en verveelde zich!

„Ze is nu toch al bijna te oud” probeerde Fieke zich te troosten, „Zondagsschool moet je van het begin af meemaken, je moet beginnen op een stooftje vlak vooraan, aan de voeten van de Juffrouw, en eindigen op de achterste rij, in de hoogste klas bij Juffrouw Willy, die het allermooist vertelt. En bovendien, had Hetty niet zelf tegen haar gezegd dat zij waarschijnlijk de hele kerstvacantie naar de wintersport ging?

— — — — —
Het was Woensdag . . . de dag van 's middags naar Oma!

Toen Fieke om één uur met haar tas onder de arm de hoge gymnasiumstoep afdaalde stond daar, vlak tegen het trottoir, de wagen vol chrysanthen, roze chrysanthen en roestkleurige, tintelend gele en ernstige donker rode. „Kijk eens,” zei ze blij tegen Hetty. Die diepte vlug haar portemonnaie op uit haar mantelzak.

„Wacht even, ik koop er wat voor Moeder.”

Hetty koos mooie, zacht roze, en telkens moest Fieke er onderweg naar kijken.

„Hoe gaat het nu met je Moeder?” vroeg ze zacht.

Hetty haalde haar schouders op. „Nog precies hetzelfde. We hadden eerst gedacht dat Moeder nog voor Kerstmis naar Davos zou gaan, en dan zouden Vader en ik de hele vakantie bij haar zijn gekomen, maar nu vindt de dokter het weer beter dat zij pas in Januari gaat,” en Hetty slaakte een diepe zucht, die zowel Moeder als de vervlogen vakantie in Davos gold. Weer voelde Fieke de blijde stemming wegvloeien en plaats maken voor een schuldig gevoel.

„Dus je bent met Kerstmis thuis?” vroeg ze.

„Natuurlijk,” zei Hetty, „je moet dan maar dikwijls komen, hoor. Nu, tot kijk!” en ze sloeg de zijstraat in naar huis.

Alleen liep Fieke verder, met gebogen hoofd en trage voeten.

— — — — —
Bij Oma logeerde Tante Joeps, de verpleegster, en dat maakte het oude grachtenhuis opeens weer jong!

Aan de kapstok hing een uitdagend oranje shawltje onder een groene muts, een groene tompouce stak op uit de parapluie standaard naast de deftige wit ivoren knop van Oma's regenscherm en uit de huiskamer klonk een jolige stem.

„Ai! Tante Joeps!” riep Fieke blij.

Oma zat op haar gewone plaatsje aan het raam en in de brede vensterbank troonde Tante en vertelde van het ziekenhuis, van het mannetje dat midden in de nacht naar huis wilde en al zijn bezittingen, met die van zijn buurman; al had ingepakt.

Fieke schikte ook aan op de vensterbank en gezellig zaten ze met z'n drieën, tot Oma naar boven ging om te rusten.

Fieke leunde haar hoofd tegen het hoge grijze luik dat 's avonds voor het raam klapte en keek naar Tante Joeps' blij gezicht.

„Ik geloof dat ik door niemand zo graag verpleegd zou worden als door u,” zei ze als resultaat van een lange overpeinzing.

Tante Joeps lachte.

„Heel vleierend en waarom?”

„Omdat u zo vrolijk bent en toch zacht.. Eengeboren verpleegster, zegt Vader' Even werd Tante Joeps' gezicht ernstig.

„Nu ik het eenmaal ben, vind ik het heerlijk,” zei ze, „maar als je vroeger tegen me gezegd had dat ik nog eenmaal mijn geluk als verpleegster vinden zou, dan had ik je hartelijk uitgelachen.”

Fieke's ogen werden groot. Tante Joeps en de verpleging, dat hoorde toch bij elkaar.

„Hoe bedoelt u?” vroeg ze aarzelend, en ze had het gevoel of ze onbescheiden was.

Tante Joeps keek in de tuin, naar de zonnewijzer op het grasveldje en de grijze duif op het dak van het prieeltje

„Er was eens een mijnheer,” begon ze en Fieke luisterde gespannen als naar een boeiend verhaal. — „die zei dat ik talent had. Hij was zelf schilder en hij zag iets in mijn tekeningen. Maar natuurlijk moest ik les nemen, eerst op een tekenschool en dan in het buitenland . . . Dat kon, met September zou ik beginnen, maar daarvóór zou er nog veel gebeuren.

QUINTEN MATSIJS (1466–1530)

DE HEILIGE MAAGD MET HET KIND (1529)

RIJKSMUSEUM AMSTERDAM

Als jullie eens in het Rijksmuseum komt — en wie weet, misschien valt het je dit jaar wel te beurt op het schoolreisje, of als je bij een Oom of Tante mag komen logeren — dan moet je zeker naar deze schilderij van Quinten Matsijs gaan kijken. Maar ook nu je deze plaat bekijkt, al zie je de warme kleuren niet van het schilderij, toch denk ik dat je uit de grond van je hart zeggen zult: „Mooi”!

Je aandacht wordt dadelijk getrokken door de Moeder met het Kindje, die zich helemaal niet bewust schijnen te zijn van onze aanwezigheid, maar in een teder spelletje argeloos hun liefde uiten. Ze heeft het over de krulletjes van haar jongetje, over de lekkere kersen die ze voor hem in de hand houdt en over de druiven en perzik die voor straks liggen te wachten. En hoe vertrouwend is het Kindje tegen de Moeder aangeveld, hoe afhankelijk van Moeder's zorg. Hij heeft zijn armpjes om haar hals geslagen en voelt zich veilig beschut door haar arm.

Op de plaat zie je ook dat Quinten Matsijs er van houdt kostbare dingen te schilderen. Hij heeft Maria neergezet op een met goud ingelegde troon, hij heeft parelen door haar haar gevlochten en al is haar kleeid eenvoudig — het is een bekoorlijke eenvoud die een koningin niet mistaan zou. Maar het is of juist daardoor de aandacht des te meer getrokken wordt naar het naakte jongetje dat geen enkel sieraad tooit, maar dat het grootste sieraad is van heel het schilderij. Het is of de schilder heeft willen zeggen: „Wat de mensen maken is o zo mooi, maar het haalt niet bij het eenvoudige Godsgeschenk”. En er zijn nog meer Godsgeschenken te zien op de plaat. Op een ruwe, ongeverfde houten plank, liggen de vruchten en wat een voorname plaats heeft de bonte, praallievende, schilder voor hen ingeruimd. Weer zegt hij ons: „Wat de mensen maken is o zo mooi, maar mooier is wat Gods goedheid ons om niet geeft”.

Bekijk de plaat nog maar eens goed en als je hem erg mooi vindt mag je hem misschien wel voorzichtig uit het boek nemen en krijg je er een lijstje om als herinnering aan Kerstmis 1937.

De boodschap die hij je te brengen heeft is deze: „De Moeder, die zoveel andere dingen heeft waar ze stellig aan denkt en van vervuld is, heeft toch tijd en aandacht en liefde voor haar jongetje, met wien ze spelletjes doet met kersen en dien ze warm tegen zich aandrukt tegen de kou. Evenzo is het ook met ons.

Onze Vader is „in de hemelen”, dat wil zeggen: heel ver af, en Hij heeft ook zoveel dat Hem vervult en waarmee Hij bezig is. Maar Hij heeft toch altijd tijd en liefde en zorg voor ons, Zijn hulpeloze, zwakke kinderen.”

Is dat niet de Kerstboodschap? Vrede op aarde, in mensen een welbehagen.

In Juli stierf Grootvader, onverwacht, en in Augustus werd de verloving van Tante Mien verbroken. Tante Mien tekende ook, wel niet zo goed als ik zeiden ze, maar zij was de oudste en ongelukkig en omdat er maar weinig geld was ging Tante Mien met September naar de tekenschool en ik naar het ziekenhuis . . .

„En”, Fieke schrok „en Tante Mien is allang getrouwd . . .”

„Ja, dat is zo.” Tante Joeps knikte. „Het is allemaal toch nog heel anders uitgekomen dan we gedacht hadden.”

„Maar kon u dan tóch niet . . .”

„Nee,” zei Tante Joeps en ze sprong op, „en het is misschien allemaal heel goed zo, misschien was dat tekenen tóch niets geworden, het kan best dat die mijnheer zich vergiste . . . en nu gaan we samen een boodschap doen, zoute bollen halen voor bij de thee, want ik kan me geen vrije dag voorstellen zónder zoute bollen,” en Tante Joeps stak haar arm door die van Fieke en trok haar mee de kamer uit, ze liepen samen over de gracht onder de gouden herfstbomen en kochten zoute bollen in het ouderwetse winkeltje met het klingelbelletje. Het werd een feestelijke middag.

Maar toen Fieke dien avond in bed lag moest zij nog aldoor denken aan wat Tante Joeps verteld had, doodgewoon, of het de geschiedenis van een ander was en was het niet het allermoeilijkste: je zelf weg-cijferen voor een ander? Zij zou het niet gekund hebben . . . nooit, ze dacht aan Hetty en de Zondagsschool en ze nam haar besluit.

„Juffrouw,” vroeg Fieke en ze stond wat bedremmeld na het uur voor Juffrouw Willy, „mag mijn vriendinnetje ook op Zondagsschool komen. Zij wou het zo graag . . .”

De Juffrouw keek bedenkelijk.

„Zó pal voor Kerstmis? Kan zij niet tot Januari wachten? Dan heel graag.”

Maar daar was Fieke niet tevreden mee. „Als het om het Kerstfeest is, dan mag ze wel in mijn plaats . . .”

Juffrouw Willy keek onderzoekend in het opgeheven gezichtje.

De Zondagsschool zoals Hetty hem zien zou: Juffr. Mientje met haar slordig toetje. . . .

„Dat vind ik heel lief van je,” zei ze en ze knikte Fieke toe, die een kleur kreeg om de onverdiende lof, „wie is het?”

„Hetty van Gelder, haar Moeder is ziek,” fluisterde Fieke beschaamd. „Laat haar dan maar meekomen,” zei Juffrouw Willy en blij liep Fieke de kerk uit, klip klep klonken haar voetstappen op de grijze tegels en boven haar hoofd jubelde het orgel.

„Ik ga het vanmiddag nog aan Hetty vertellen,” dacht ze. Ze vond haar, verveeld, in het vrolijke kamertje met de bloemetjes gordijnen en het roze schemerlampje.

„Leuk dat je komt,” zei Hetty en ze floepte een stapel boeken van het lage stoeltje op haar bed. „Vader heeft me gisteravond meegenomen naar de bios en nu moet ik al mijn huiswerk nog. Ben jij al klaar?”

Fieke knikte.

„Je kunt tóch nog op Zondagsschool komen,” zei ze, „het màg. Ik heb het zelf gevraagd.”

Verbaasd keek Hetty op.

„En jij vond er niets aan?”

Fieke voelde dat zij een kleur kreeg.

„Je moet zelf maar zien,” zei ze en keek het raam uit. „Ik vind het wèl prettig, vooral tegen Kerstmis. Zal ik je de volgende week dan maar komen halen?”

„Vrijblijvend,” Hetty bukte zich om een houtblok op het open haardje te werpen, „als het me niet bevalt, blijf ik weg. Ik ben heus nieuwsgierig.”

Fieke keek het raam uit, maar ze zag niet het plein met de wandelende mensen en de voortschuivende tram, ze zag de Zondagsschool voor zich zoals Hetty hem zien zou: Juffrouw Mientje met haar slordige toetje en de grote voeten van Juffrouw Leni, de hardblauwe jurken van de Zusjes Winkel uit haar klas en Willem Bierman, die altijd eerst zijn tong uitstak voor hij iets ging zeggen.

Eén ogenblik was de verzoeking groot om toch nog, laf, de vlucht te nemen.

„Er zijn natuurlijk wel gekke dingen . . .” begon ze, toen voelde ze het verraad en haastig liet ze er op volgen: „maar voor mij is het 't prettigste uur van de week.”

„Nòg prettiger dan Frans bij Mademoiselle?” vroeg Hetty ongelovig, want de meisjes van 1 A dweepten met de nieuwe Franse lerares. „Nòg prettiger,” zei Fieke eerlijk.

